

Kaménkový výbrus

Kaménkový, dříve nazývaný d mantov y, v ybrus, je tvořen klínovými řezy, složený z mnohostrann yeh jehl nk  a kopol yeh jehl nk  seskupen yeh do nejr zn j ších hv zdicovit yeh a jin yeh útvarů.

Sestaven m r zn  velk yeh kl nov yeh řezů do r zn yeh geometrick yeh vzorů, jejich vz jemn m prostupováním, využitím le t n yeh a matov yeh v pln , pravideln m opakováním určitého motivu* vzniká efektn  dekor, kter  v t sinou pokrývá celou plochu výrobku.

*pravideln  opakování neni v lu n  nutn 

Složený kaménkového v ybrusu

Hlavn  řezy

Hrub  v pln 

Matov  v pln 

D lic  řezy

Okrajov  v ybrus

Hlavn  řezy

Jsou hlubok  (nejhlub i řezy celého dekoru), v t sinou kl nov  řezy. Jsou základem geometricko-ornamentálního vzoru, tj. utv r i „hlavn  podobu“ dekoru. Jejich podoba, směr, m sta kde se prostupují atd. v zdy se na výrobek p edkresluj .

D lic  řezy

Jsou v t sinou m n  hlubok  neŹ hlavní řezy. D lic  řezy jsou sloŹeny, kl nov yeh nebo obl yeh řezů. D l  konkr tn  útvar vytvořen  hlavními řezy na dal i časti, při jejich rozvrhování se j  m s  po itat s pouŹit m r zn yeh konkr tn yeh druh  v pln  a jejich dekorativn  vhodn m vystřid n m. (typick m p ikladem dělicího řezu je kozlík)i kd Ź je někdy řazen t Ź mezi hrub  v pln ).

Hrub  v pln 

Jsou to nejtypi t j i časti kaménkového dekoru. Základem pro v pln  je v zdy tvar plochy, kter  je ohraničena hlavními nebo dělicími řezy. Kruhov  nebo  esti uheln kov   tvercov  apod. plocha je vhodn  na různé typy hvězdy, pod ln  plochy jsou v pln ny různými typy kam nk .

Hrub  v pln  se tvoří klínovými řezy, kter  jsou však m l i a uŹi neŹ kl nov  řezy na hlavních a dělicích řezech. Jsou obvykle vyleštěny - Muřiny, větrníky hvězdy, prořez van  hvězdy, kam nky r zn yeh typů- osmihranky,  estihranky . Jako hrub  v pln  se bere i stredov  hvězda.

Okrajový výbrus

U váz, mís, talířů atp. otevřených tvarů, lze vybrušovat dekorativně i jejich okraj. Vyřezávaný okraj zakončuje vzor různými zoubky, obloučky či jiným tvarováním. Vychází z tvarů „charakteru“ hlavních řezů, pomyslně na ně navazuje, či doplňuje výplně u horních okrajů.

Matové výplně

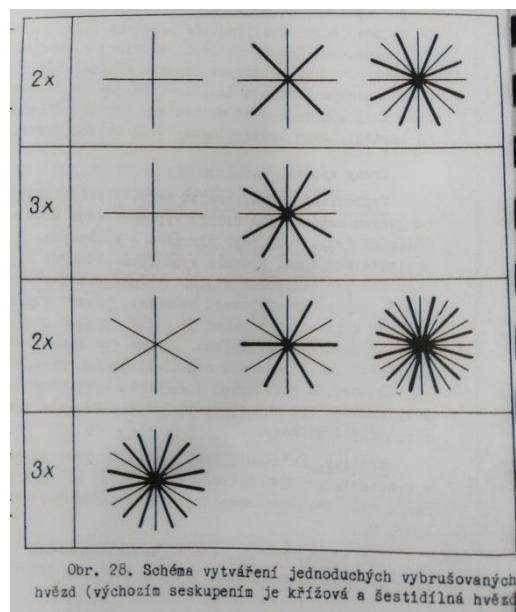
Provádějí se až na konci všech operací po leštění v políčkách kaménkového dekoru, která nebyla vyplněna hrubými, vyleštěnými kaménkovými výplněmi. Jsou tvořeny vlasovými, přesně provedenými klínovými řezy. Tvoří také různé kaménkové obrazce, ale už se neleští – matové hvězdy, pazourky, kaménky (osmihranky, šestihranky, čtyřhranky...)

Druhy výplní

Hvězdy

Jednoduché

Základním motivem je křížová (čtyřcípá) nebo šesticípá hvězda, jejich násobením-dvoj nebo trojnásobením pak docílíme více-cípých hvězd. Např. zdvojnásobením křížové hvězdy vznikne hvězda osmidílná, jejím zdvojnásobením šestnáctidílná, ztrojnásobíme-li čtyřdílnou hvězdu vznikne hvězda dvanáctidílná (stejná jako při dvojnásobení šestidílné hvězdy). Slouží jako matová v případě středové (na dýnkách apod.) i jako hrubá výplň.

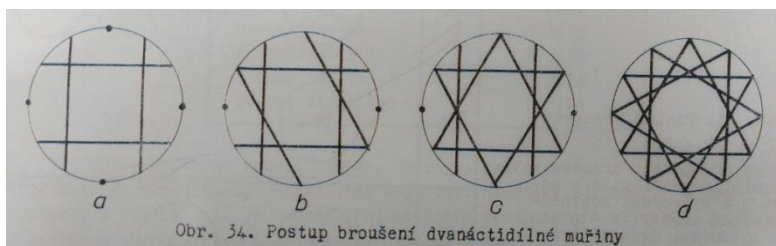
Přeřezávané

Základem je jednoduchá hvězda. Vznikají spojováním špiček jednoduchých hvězd přes několik dílů. Plocha hvězdy se tím rozčlení na několik dílů a vytvoří se struktura různě velkých špičatých kaménků. Postupujeme tak, že nejdříve vytvoříme jednoduchou hvězdu a přeřezáváme ji postupným spojováním špiček přes několik dílů podle daného systému. (nejčastější jsou 8-16-32ti dílné, nebo 6-12- 24ti dílné)

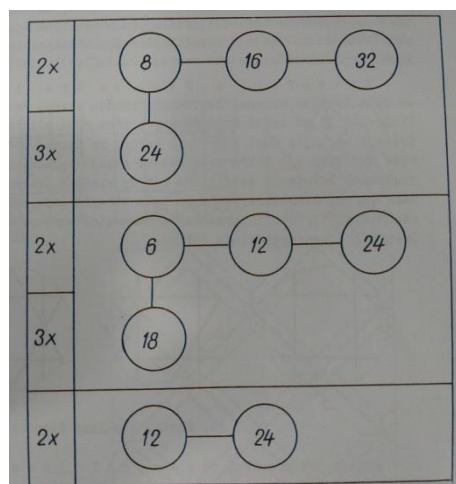
Druh hvězdy	Spojování přes
šestidílná	1 díl
osmidílná	2 díly
dvanáctidílná	3 díly
šestnáctidílná	5 dílů
osmnáctidílná	5 dílů
dvacetičtyřdílná	6 dílů

Hvězdy se středovým kaménkem – muřiny

Podobá se přerézávaným hvězdám, ale uprostřed má kamének- komolý jehlan s tolika hranami, z kolika dílů je hvězda. Muřina nevzniká ze základní hvězdy, ale z řezů, které se přerézávají. Nejjednodušší muřina je pětídílná hvězda pětihranným kaménkem uprostřed. Nejčastěji se vyskytují muřiny 6, 8, 12, 16, 24, 32 dílné vytvořené zdvojením nebo ztrojením. (jdou brousit na dvojitém kotouči- tedy dva párové řezy najednou)

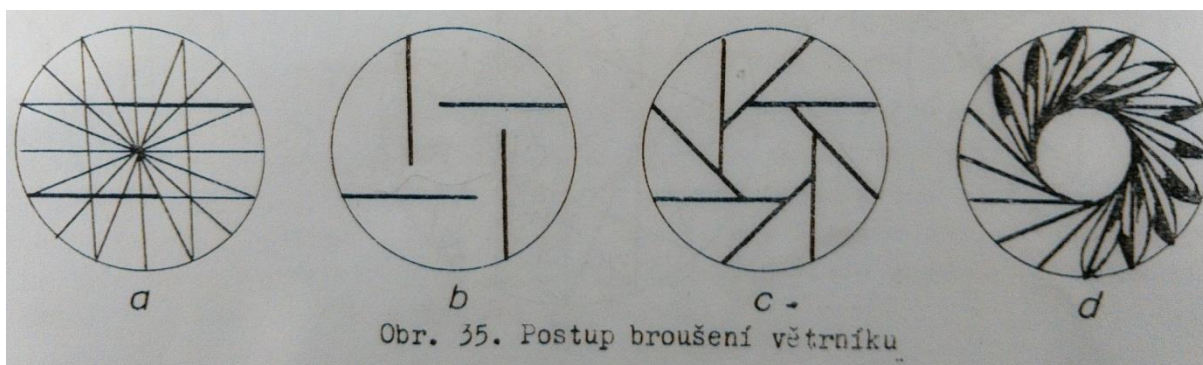

Obr. 34. Postup broušení dvanáctidílné muřiny

Větrník

Vyskytují se jako hrubé výplně méně často než muřiny a přerézávané hvězdy, nejčastěji jako 12 -16 dílné

Obr. 35. Postup broušení větrníku

Kaménkové výplně

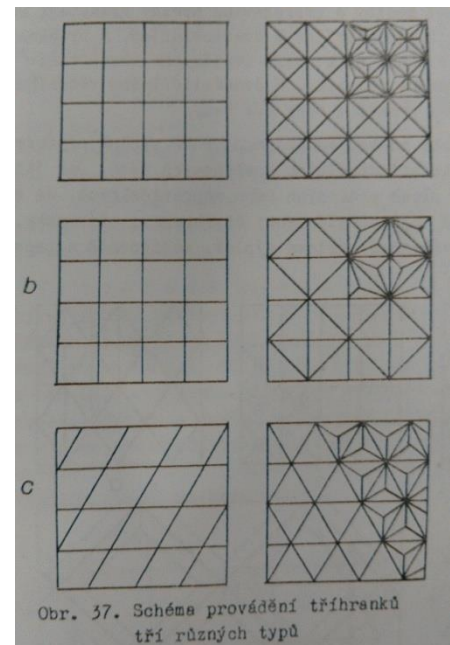
!!! v učebnici je máte takto dělené ale i muřiny a větrníky se v podstatě počítají mezi kaménkové výplně!!!

Čtyřhranky

Vytváříme je z klínových řezů dvou směrů, které se protínají v pravém úhlu (vznikají pravoúhlé kaménky) nebo v šikmém úhlu (vznikají kosoúhlé kaménky). Čtyřboké jehlanky pak mohou být špičaté (řezy vedle sebe) nebo komolé (nechá-li kulič mezi řezy mezeru). Typickým zástupcem čtyřhranek je tzv. káro = čtvercový výbrus, který se většinou používá na větší plochy nebo celý tvar ohraničený hlubokými, klínovými řezy.

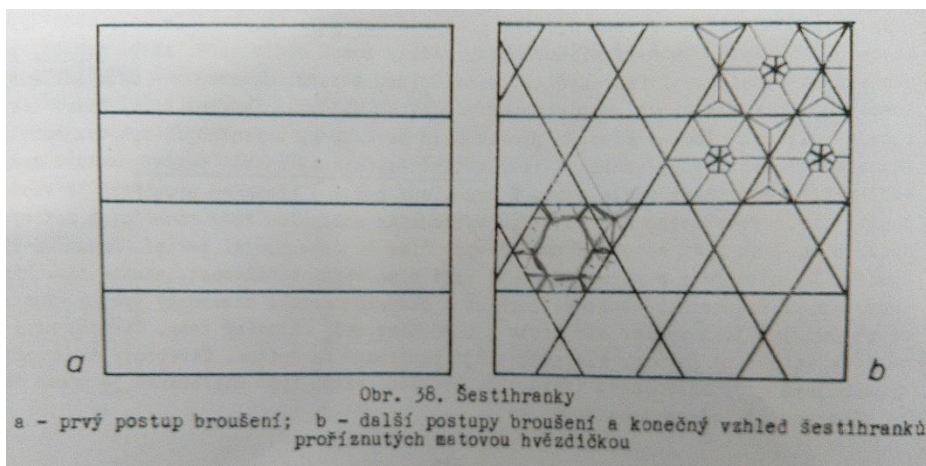
Tříhranky

Nejvíce se vyskytují matové tříhranky, což je čtvercová síť rozdělená (prořezaná) úhlopříčně. Vytvoří se z řezů 3 různých nebo 4 směrů při dodržení úhlu 45° , který svírají jednotlivé řady řezů. Základnu tvoří rovnoramenný (nebo rovnostranný trojúhelník, - při použití 4 řezů) každý musí být špičatý.

Šestihranky

Šestihranky jsou špičaté nebo komolé šestiboké jehlany. V každé řadě vznikají i tříhranky (vždy špičaté). Brousí se ze tří řad řezů svírajících úhel 60° . První směr je rovnoběžný, stejné vzdálenosti. Druhá a třetí řada musí s první řadou svírat úhel 60° a musí být stejně daleko od sebe. Prostup řezů druhé a třetí řady musí být vždy uprostřed mezi řezy první řady. Šestihranky se tvoří z tlustších řezů a leští se (mohou však báti stejně jako osmihranky i matové)

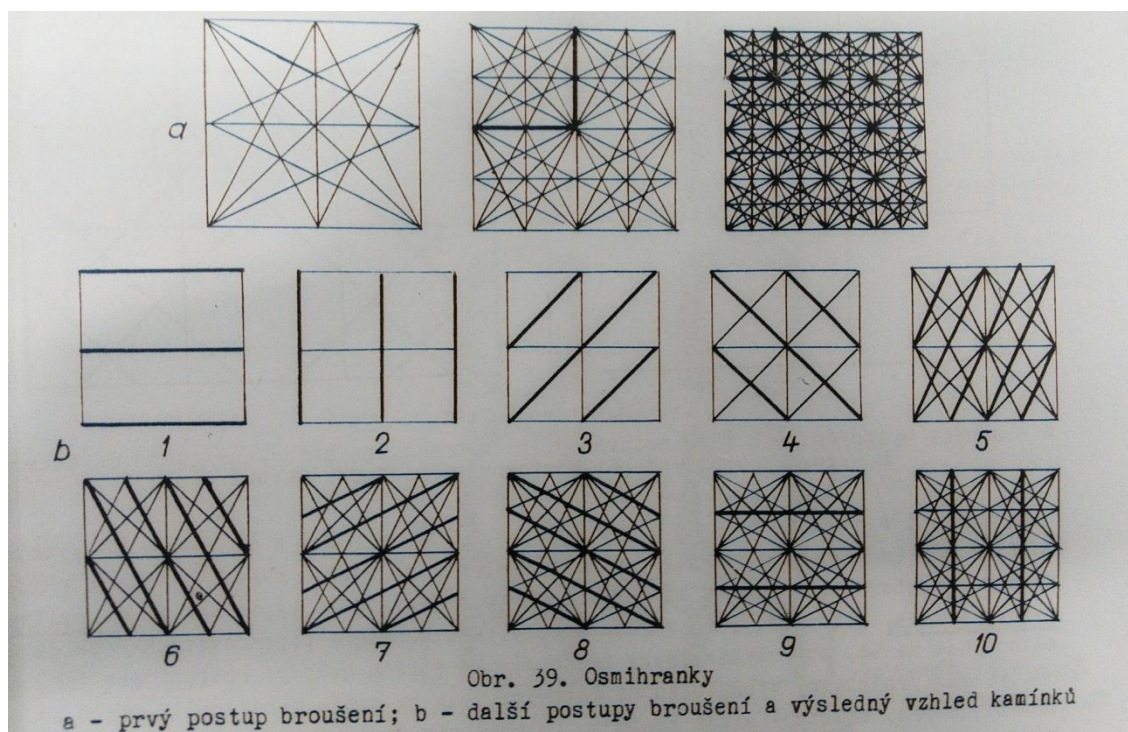

Osmihranky

Osmihranky jsou osmihranné komolé jehlánky s osmi úhelnou základnou, bývají doplněny matovou prořezávanou hvězdou. Používají se jako hrubé, i matové výplně. Při jejich výbrusu musí být základní soustava čtverců přesná. Střídavé prostupy čtverců musí být úhlopříčné a musí protínat strany čtverce vždy v jedné třetině. (jako u osmičkových muřin)

Vídeňská „hvězdičkovitá“ matová výplň

Tato výplň je nejbohatší a nejsložitější, vyskytuje se většinou jenom jako jemná matová výplň plně pokrývající určitou plochu. Je složena z osmidílných přeřezávaných hvězd vepsaných do čtverce.

TEPÁNÍ KOTOUČEM

Nemusí být vždy nutně součástí jen kaménkového výbrusu, používá se jako součást i jiných výbrusů. K tepání používáme malý jemný kotouč oblého profilu, pomocí něj se opracovávají některá místa, která nebyla broušena. Na skle vznikne struktura podobná tepanému plechu. Mohou se ponechat matové nebo se lehce se přešetuje plstěným kotoučem s leštivem na bázi oxidu ceričitého. Důlky zůstanou matné, hranky budou proleštěné.

VĚJÍŘKOVITÉ, PAPERKOVITÉ VÝPLNĚ

Brousí se např. mezi cípy hvězd, muřin, mezi dva řezy které svým spojením vytváří prostor ve tvar „V“. Typickým příkladem je pazourek (matný i leštěný).